

Verouk na italijanskih in naših šolah

Italijanski dnevni in periodični tisk te dni obširno piše o vprašanju verouka v državnih šolah. Zadevo je načelno uredil novi konkordat med Cerkvijo in državo, ki je bil sklenjen leta 1984, a se je že v lanskem šolskem letu nekaj zataknilo pri njegovem izvajanju, kar zadeva verouk. Tako imenovane laične sile niso bile zadovoljne s sporazumom, ki sta ga dosegla takratna ministrica za šolstvo Falcucci in predsednik škofovske konference, kardinal Poletti. Sedanji minister za šolstvo Galloni je v okviru vladnih strank dosegel nov sporazum, ki pa je naletel na nasprotovanje predsedstva italijanske škofovske konference. Ta pravi, da sporazum krši črko in duh konkordatarnih določil, ter zahteva, naj problem prouči Cerkev in država, ki sta bila sklenila konkordat. Sveta stolica je te dni naslovila noto na italijansko zunanje ministrstvo s formalno zahtevo, naj predstavniki obeh prizadetih strani proučijo tri točke: kako naj se tolmači opredelitev, da je verouk »fakultativen« predmet; verouk naj ne bo ali prvo ali zadnje uro dnevnega pouka; veroučitelji naj ne bodo diskriminirani v primerjavi z drugimi šolniki.

Vlada je sprejela zahtevo o pogovorih, zato je pristojna poslanska komisija prekinila razpravo o vprašanju verouka, kar pomeni, da bo o tem sklepala po pogovorih med vlado in Sveto stolico. V tej zvezi listi poudarjajo, da bi bil odstop vlade neizogiben, če med vladnimi strankami ne bi bilo soglasja o zahtevi Vatikana, naj se zadeva prouči na diplomatski ravni.

Bistvena razlika med starim in novim konkordatom glede verouka v šolah je, da se morajo dijaki (oziroma starši) pred šolskim letom prijaviti k verouku; kdor se ne prijavi, bi moral obiskovati tako imenovano »alternativno uro«. V Italiji se je letos prijavilo k verouku 90 odstotkov dijakov, oziroma učencev.

Kako je na slovenskih šolah pri nas? Kot so nam povedali na pristojnih mestih, je odstotek pri nas nekoliko manjši, najnižji je, kot smo zvedeli, na Znanstvenem liceju »Prešeren« v Trstu. Dejstvo, da je odstotek prijavitelcev k verouku na naših šolah manjši kot na italijanskih, je vsekakor vredno globlje proučitev. V tej zvezi bi tu le ugotovili, kako so nekateri pri nas pozabili ali sploh niso nikdar slišali, da imajo slovenski duhovniki na Primorskem velikanske zasluge prav na področju šol-

dalje na 2. strani ■

Nova telovadnica v Gorici - novo vabilo k delu

S tridnevnimi prireditvami in slovesnostmi so v Gorici pri Katoliškem domu predali uporabi novo telovadnico. Gre za objekt, ki je dolg 31 metrov, širok pa 24 metrov. Ima igrišče za odbojko in košarko, opremljen je z orodjem za gimnastiko in lahko sprejme 300 gledalcev. Novo telovadnico je simbolično odprl v petek, 25. t. m., deželni odbornik Brancati, goriški nadškof Antonio Vitale Bommarco pa je blagoslovil novo poslopje. V petek je prisotnim spregovoril predsednik Športnega združenja Olympia in član odbora za gradnjo telovadnice dr. Jože Vrtovec. Prisotnim je obrazložil, kako je bila zgrajena ta nova telovadnica. Zahvalil se je vsem, ki so prispevali h gradnji novega poslopja in izrazil željo, da bi jo čim bolj uporabljali v skupno korist in rast.

Udeležence so pozdravili goriški župan Scarano, deželni odbornik Brancati, podpredsednik SZDL Ciril Zlobec, predsednik goriške pokrajine Cumpeta, predsednica SSO Marija Ferletič, pokrajinski odbornik Mirko Špacapan in v imenu ZSSDI ter SKGZ prof. Rupel.

V soboto je telovadnica doživela svoj športni krst z mednarodnim odbojgarskim turnirjem. Na prvo mesto se je uvrstila češkoslovaška ekipa Chemicke iz Ustija, tudi na drugo mesto so se uvrstili odbojkarji iz češkoslovaškega mesta Ostrave, na tretje mesto se je uvrstila ekipa CUS iz Turina, četrti pa so bili odbojkarji ekipe Stavbar iz Maribora. Vsekakor je turnir lepo uspel in je privabil v novo telovadnico tudi številno občinstvo.

V nedeljo, 27. septembra, popoldne pa je nova telovadnica doživela svoj kulturni krst s slovesno akademijo, na kateri se je poleg občinstva, ki je bilo kljub neugod-

nemu vremenu zelo številno, zbrala lepa vrsta domačih in prijateljskih kulturnih, predvsem pa fiskulturnih društev. Za uvodne strunne akorde je poskrbela pihalna godba iz Prvačine. Sledil je uradni nagovor člana pripravljalnega odbora Andreja Kosiča, ki je podal poročilo o trudu in delu, ki sta bila sedaj kronana z uresničitvijo tega pomembnega športnega objekta. Pozdrav so prinesli tudi prof. Martin Kranner, msgr. Kazimir Humar in deželni svetovalec Slovenske skupnosti Drago Štoka. V dogajanje na parterju pa so posegale mlade članice baletne skupine iz Štandreža ter ritmičnih krožkov Milojke Štrukelj ter same Olympie, poleg njih pa še člani folklorne skupine gasilskega društva Melè iz Gornje Radgone, atleti akrobatske skupine italijanskega telovadnega društva iz Gorice Unione Ginnastica Goriziana, medtem ko so mladi odbojkarji Olympie prikazali razne telesne vaje, ki so povezane z gojenjem tega športa. Nastopil je tudi otroški zbor iz Steverjana ter zbor »Lojze Bratuž«, ki je pod vodstvom Stanke Jericija zapel pesmi Rožmarin spomin, Soči in Lipa. Spored sta povezovala Barbara Rustja in Franko Žerjal. Kot vidimo, je bila to torej zelo bogata in razgibana akademija, kot si jo ta športni objekt po svojem pomenu in trudu, ki je bil vložen v njegovo uresničitev, v celoti zasluži.

Nova telovadnica v Gorici je torej odprta. Prav gotovo se bo odslej marsikatera dejavnost lahko razvijala veliko bolje kot doslej. Prav zato je tudi nujno, da se naša športna društva, organizacije in zveze zavedajo, da je nujno potrebno smotrno izkoristiti nove prostore, ki lahko bistveno pripomorejo k splošni rasti naše narodne skupnosti v zamejstvu.

Odločilna je predvsem politična volja

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je izdalo tiskovno poročilo o dveh pomembnih deželnih zakonih, ki sta bila izglasovana prejšnji teden v deželnem svetu Furlanije - Julijske krajine.

V torek, 22. septembra, je bil ponovno izglasovan zakon o goratih področjih, ki ga je pred nedavnim zavrnila vlada v Rimu. Gre za pomembno vrsto določil, ki bodo koristila tudi Benečiji in Kanalski dolini. Pred meseci se je ravno v zvezi s tem

zakonskim besedilom razširil glas, češ da bi bilo treba ukiniti tako Kraško kot Briško gorsko skupnost, češ da ne obsegata pravih hribovitih in goratih področij. Slovenska skupnost je na vseh pogajanjih odločno branila obstoj in vlogo obeh skupnosti. Če so za prava gorata področja potrebni še dodatni ukrepi, naj pridejo, je bilo stališče Ssk, to pa ne pomeni, da gorski skupnosti nista koristni in potrebni za

nadaljevanje na 3. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 4. oktobra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.20 Koledarček; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: »Emil in detektivi« (Erich Kästner - Vital Klabus - Zora Tavčar); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Radio oddih 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 15.00 17. festival Števerjan 87; 16.00 Šport in glasba; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 5. oktobra ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Zgodbe vandravca, orjunaša in narodnega revolucionarja Lipeta Kosca; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 V svetu mladih; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Tržaški oktet; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: Presodi - razsodi! 15.00 Fran Saleški Finžgar: »Pod svobodnim soncem«; 15.10 V svetu mladih; 16.00 Poezija slovenskega zapada; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Obalni komorni orkester iz Izole; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 6. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Nediški zvon; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Od prehrane do potrošništva; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Govorimo o glasbi!; 15.00 Fran Saleški Finžgar: »Pod svobodnim soncem«; 15.10 Od prehrane do potrošništva; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Obalni komorni orkester iz Izole; 18.00 Ivanka Hergold: »Med štirimi stenami«, radijska igra; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 7. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika 8.10 »Ta rozajanski glas«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Ženska in naš danes; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Mešani zbor Milan Pertot iz Barkovelj; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Od Milj do Devina; 15.00 Fran Saleški Finžgar: »Pod svobodnim soncem«; 15.10 Ženska in naš danes; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Sopranistka Olga Gracelj, pianistka Neva Merlak v našem studiu; 18.00 Tržaška pisma Vuka Karadžića; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 8. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Od Milj do Devina; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Svet, v katerem živimo; 12.00 Duško Jelinčič: Odhajanja; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 15.00 Fran Saleški Finžgar: »Pod svobodnim soncem«; 15.10 Svet, v katerem živimo; 16.00 Poezija slovenskega zapada; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Zbor in vokalna skupina »Accademia musicale universitaria« iz Trsta; 18.00 »Krvavo polje, brezmejno gorje!« Prva svetovna vojna in begunci s soške fronte; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 9. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Na goriškem valu; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Umetnost in kultura; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Dekliški zbor Števerjan, moški zbor Lipa iz Kozane in koroški mešani zbor St. Peter na Vašinjah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: Po svetu z raketo; 15.00 Fran Saleški Finžgar: »Pod svobodnim soncem«; 15.10 Umetnost in kultura: V filmskem svetu; 16.00 Razmišljanja ob slovenskih ljudskih pravljicah; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Skladatelj in dirigent Bogomir Leskovic; 18.00 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 10. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Človek in okolje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Bom naredu stazice« - oddaja iz Kanalske doline; 15.00 Drugi program; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mladi izvajalci: violončelistka Simona Slokar, pianist Tullio Simonetti; 18.00 Janez Povše: »Družina Bogatajčič«, humoristična nadaljevanka; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

V Zalivu čedalje več vojnih ladij

Vojna med Iranom in Irakom ter s tem napetost v Perzijskem zalivu sta še dalje pod pozornim opazovanjem mednarodnih politično-diplomatskih in vojaških krogov. Ameriški obrambni minister Weinberger je dokončal s svojo kratko in intenzivno misijo v Saudski Arabiji, Bahreinu in nazadnje še v Egiptu. Minister je na kraju samem preveril dogajanja in pa razpoložene prijateljskih in zmernih držav na Srednjem vzhodu. Časnikarjem je povedal, da omenjene države priznavajo vlogo, ki jo v Zalivu opravljajo ameriške vojne ladje, in da imajo podobno stališče tudi od ladjevij ostalih zahodnih držav. Weinberger je izrekel željo, da bi prišlo med temi ladjevij do koordiniranega nastopanja, cilj pa je varnost plovbe na območju, ki je izrednega pomena predvsem zaradi nemotenega izvažanja nafte. Ameriški obrambni mini-

ster je še dalje tudi trdno prepričan, da bi se sedanje napeto stanje lahko postopno izboljšalo le, če bi se zmanjšala vojaška moč Irana. V ta namen pa bi bilo potrebno izvajati popolno zaporo nad prodajo orožja režimu v Teheranu.

V Zalivu so v zadnjih dneh ugotovili prisotnost še nekaj nadaljnjih morskimi min. Vse kaže, da se ameriške in britanske vojne ladje pripravljajo na skupno akcijo z namenom, da odstranijo nevarne plavajoče predmete, za katere vsaj formalno še ni prav točno znano, kdo jih je odvrnil v morje. Področje, kjer so opazili mine, so iz previdnosti začasno zaprli za vsak pomorski promet.

Iz Džibutija je medtem odplula skupina štirih italijanskih ladij, katerih nadaljnja etapa na poti proti Perzijskemu zalivu je pristanišče Mascate v Omanskem zalivu.

AVSTRIJSKI PREDSEDNIK
WALDHEIM IN
SIMON WIESENTHAL

Znani lovec na nacistične zločince Simon Wiesenthal, ki vodi poseben urad na Dunaju, je izjavil, da je naprosil svojega odvetnika, naj prouči, ali obstajajo pogoji, da se prijavi sodišču njegova bivša sodelavka Silvana Konieczny-Origlia. Ta je posredovala italijanskemu tedniku »Epoca« prepis nekaterih listin, ki jih je hranil Wiesenthal v svojem uradu in se tičejo medvojnega delovanja avstrijskega zveznega predsednika Waldheima. Wiesenthal pravi, da bo njegov odvetnik proučil možnost, da se uvede proti bivši sodelavki kazenski postopek.

Lovec na nacistične zločince je naglasil, da se mu kaj takega še ni pripetilo v vseh 40 letih, odkar vodi dokumentacijski center na Dunaju. Pristavil je, da je bila gospa Konieczny-Origlia odlična sodelavka, ki je uživala njegovo popolno zaupanje, a v vseh štirih letih nista nikdar spreговорila niti besede o primeru Kurta Waldheima. Wiesenthal je pojasnil, da se je gospa Konieczny-Origlia zanimala samo za pojav novega nacizma. Iz dokumenta, ki ga je objavil tednik »Epoca«, bi izhajalo, da je Waldheim kot častnik nemške vojske leta 1944 odredil deportacijo v uničevalno taborišče skupine grških Judov.

VEROUK NA ITALIJANSKIH
IN NAŠIH ŠOLAH

■ nadaljevanje s 1. strani

stva. Uprli so se namreč direktivi fašizma, naj se verouk v šolah poučuje v italijanski in se raje odpovedali plačam, kot da bi pristali na omenjeno direktivo. »Ko so reševali usodo verskega pouka v materinščini — je napisal R. Klinec v knjigi "Primorska duhovščina pod fašizmom" — so hkrati reševali slovensko šolstvo in njegovo naravno in pravno utemeljitev. Opravili so delo življenjskega pomena za slovensko in hrvaško manjšino.«

Tudi na to bi moral pomisliti, kdor se danes pri nas prijavlja ali ne k verouku.

GORBAČOV SE VRAČA V JAVNOST

Sovjetski voditelj Gorbačov se po skoraj dvomesečni odsotnosti vrača v javnost. V Moskvi je v torek, 29.9., sprejel 370 francoskih osebnosti na obisku v Sovjetski zvezi. S tem bi se morala končati ugibanja in namigovanja o vzrokih za 53 dni trajajočo odsotnost Mihaila Gorbačova. Iz teh ugibanj so se v zadnjem času porodile celo govornice, da je sovjetski voditelj zbolel: po eni verziji zaradi zastrupitve s hrano, po drugi pa zaradi težav na srcu. Uradni glasniki so vsa ta namigovanja večkrat zanikali in poudarjali, da je Gorbačov zdrav ter da preživlja letni dopust.

Reaganov namestnik je bil več dni
na Poljskem

»Ne zadošča nam gospodarski pluralizem kot v Sovjetski zvezi, marveč bi potrebovali tudi političnega in družbenega«. Tako je izjavil Lech Walesa, voditelj razpuščenega sindikata Solidarnost, po ponovnem srečanju z ameriškim podpredsednikom Bushem, ki je bil na obisku na Poljskem. Bush in Walesa sta se v Varšavi poklonila spominu umorjenega duhovnika Popjeluška, in ameriški gost je potem v improviziranem govoru na množico dejal, kako se je treba obvezati, da bo zmagovala Popjeluškova zamisel o premagovanju

zla z dobroto. Bush je še izjavil, kako je počaščen, da se lahko predstavi ob Walesi, ki ga v Združenih državah zelo spoštujejo.

Reaganov namestnik je imel kasneje pogovore s poljskim ministrskim predsednikom Messnerjem. Še prej pa se je dvakrat sestal z generalom Jaruzelskim. Ti uradni pogovori se nanašajo predvsem na razne aspekte ameriškega sodelovanja in pomoči pri reševanju poljskih gospodarskih in finančnih težav. Bush je imel tiskovno konferenco v Varšavi, potem pa je obiskal še Krakov

Odločilna je predvsem...

■ nadaljevanje s 1. strani

briško področje in za Kras, ki ima tudi pomembne kmetijske možnosti, če je deležen posebne pozornosti (kraški vodovod idr.). Zaenkrat je stališče Ssk o ohranitvi obeh skupnosti obveljalo.

V sredo, 23. septembra, pa je deželni svet soglasno (ob vzdržanju misovcev) odobrila zakon o zaščiti Romov ali Ciganov, ki jih je v F-JK kakih 800. Besedilo je na podlagi več predlogov pripravila komisija za kulturo, ki ji predseduje zastopnik SSK dr. Drago Štoka.

V tiskovnem poročilu SSK je rečeno, da je zakon za zaščito Ciganov pomembno dejanje, ki skuša zadostiti vsaj nekaterim potrebam te manjšine. Pomembno pa je tudi dejstvo, da je bilo besedilo deležno tako široke podpore v svetu. Zakon o Ciganih po mnenju SSK dokazuje, da gre tudi pri zaščitnih določilih v korist manjšin ne toliko za vprašanje pristojnosti tega ali onega telesa, temveč za vprašanje politične volje. Glede zaščitnih določil za Slovence v Italiji je gotovo več točk v nesporni pristojnosti parlamenta, več pa je tudi takih, ki bi jih lahko rešile dežela oziroma krajevne uprave v skladu s svojim delokrogom.

Zato sta potrebna večji pogum in doslednost, ko prihajajo na dnevni red slovenske zadeve, o katerih marsikatera uprava raje reče, da je treba počakati na globalno zaščito, na poseg parlamenta, vlade ali koga drugega...

Zdaj je pred deželnim svetom zadnje obdobje pred pomladnimi volitvami. Na dnevnem redu pa je kopica zelo pomembnih in zahtevnih zakonov. O tem je v ponedeljek razpravljala v Vidmu deželna večina. Slovensko skupnost sta zastopala deželni tajnik Ivo Jevnikar in načelnik svetovalske skupine v deželnem svetu dr. Drago Štoka.

NISO NAJBOLJE ZAŠČITENA MANJŠINA

Glavni tajnik Južnotirolske ljudske stranke Hosp je na tiskovni konferenci izjavil, da sploh ne drži krilatica, češ da so Južni Tirolici najboljše zaščiteni manjšina v Evropi ali celo na svetu. Študijsko potovanje pokrajinskih svetovalcev iz Bocna na otočje Aaland je pokazalo, da je tamkašnja 23.000-glava skupnost Švedov pod finksko oblastjo veliko boljše zaščiteni.

Na otočju je edini uradni jezik manjšinski, torej švedski jezik, in dvojezičnost ni potrebna. Otočani ne služijo vojaškega roka, imajo veliko avtonomijo, država pa zelo velikodušno skrbi za vse potrebe manjšinske skupnosti.

IZRAEL IN JUGOSLAVIJA

Jugoslavija in Izrael, ki od leta 1967 nimata rednih diplomatskih odnosov, sta se dogovorila za vrsto charterskih letalskih povezav med državama. Od 18. decembra dalje bosta poleteli tedensko po dve letali Adrie iz Jugoslavije v Izrael, z oktobrom 1988 pa bo za podobno zvezo skrbela tudi izraelska družba El Al.

Vprašani senatorja Spetiča predsedniku vlade in pristojnima ministroma

Senator Stojan Spetič je te dni naslovil na predsednika vlade Gorio in pravosodnega ministra Vassalija pismeno vprašanje v zvezi z žaljivo vsebino pamfleta, ki so ga prodajali organizatorji ezulskega shoda v Trstu na robu razstave o »latinski-beneški in krščanski podobi Istre in Dalmacije«.

Spetič je še posebej opozoril na dejstvo, da razen omembe pokroviteljstva avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine pamflet ne vsebuje navedbe avtorja, niti odgovornega za tisk. Gre za pamflet, sestavljen iz spisov, ki jih prevevajo rasistični predsodki, v katerih se izkrivlja zgodovina in kjer ne manjka odkritih žalitev, namenjenih sosednim narodom in še posebej

proti Slovincem, ki že stoletja živijo v teh krajih skupaj z Italijani.

Z vprašanjem vladi in še posebej ministru za pošto in telekomunikacije je nadalje senator Stojan Spetič opozoril na dejstvo, da po 12 letih še ni bila podpisana konvencija o slovenskih televizijskih oddajah, glede katere predstavlja jasno obveznost zakon o reformi RAI-TV

Glede na nastale težave in probleme se senator Spetič sprašuje, ali bi ne bila preprostejša rešitev, če bi država in RAI uredila deželno »minimrežo« oddajnikov za povsem samostojne slovenske programe, saj bi se tako izognili nevšečnemu koordiniranju z drugimi programi in njihovega izključevanju iz vsedravnih omrežij.

Priznanje arh. Franju Kosovelu

Profesor Marko Pozzetto je v svojih dragocenih beležkah o arhitekturni zgodovini tržaškega mesta, ki so izšle v ljubljanskem Arhitekturnem biltenu, med drugim podčrtal, da je vse premalo ovrednotena in poznana vloga tržaške arhitekturne ustvarjalnosti pri projektiranju in opremljanju ladij in še posebno slovenski delež — od arhitektov do likovnih umetnikov. To vrzel je vsaj delno zapolnilo odborništvo za kulturo tržaške pokrajinske uprave, ki ga vodi dr. Zorko Harej. V konjušnicah Miramarskega parka se izteka zanimiva razstava posvečena arhitektu Gustavu Pulitzerju-Finaliju in njegovi arhitekturni delavnici, v kateri so sodelovali slovenski arhitekti Zorko Lah, Henrik Ukmar in Franjo Kosovel.

Italijanske potniške ladje so bile po okusu in funkcionalnosti najpopolnejše na svetovni ravni in so bile dejansko nekak-

šna stalna razstava sodobne arhitekturne opreme. Tržaško ladjedelništvo je izkoristilo bogate izkušnje še iz avstrijskega obdobja in se zlilo z najsodobnejšimi smermi. Slovenski delež izhaja že iz tega obdobja, saj je na primer projektiral glavni salon Austrie Ivan Jager pod nadzorstvom Maxa Fabianija. V okviru modernega pristopa ladje kot proizvoda totalne umetnosti se tržaški ustvarjalci niso zapirali v ozki krog, tako je Pulitzer naročil dela tudi palermškemu podjetju Ducrot, kjer je delal znani arhitekt Ernesto Basile, osrednji predstavnik sloga liberty v Italiji. Opremil je tudi poslansko zbornico. Tu se moramo spomniti še na neko posredno povezavo s slovensko podjetnostjo, in sicer na sloviti Danevov antikvariat v Palermu. O dinastiji te openske družine je pred leti izšla Lavagninina knjiga s Sciasciiovim predgovorom.

■ nadaljevanje na 7. strani

Sinhrotron je lahko znotraj raziskovalnega območja AR-1

Tržaška sekcija mednarodne ekološke organizacije WWF je objavila študijo, katero je napravil zanjo glede lokacije sinhrotrona na Krasu fizik, profesor Alessandro Marvin.

Strokovnjak zagovarja stališče, da je lahko sinhrotron na prostoru AR-1, to je znotraj raziskovalnega območja, upošteva joč tudi prometne tresljaje od bližnjih cest, jame in druge tehnične pogoje. Ni potrebno razlastiti kmetijskih zemljišč pri Bazovici na območju T-8. Profesor Marvin je celo ugotovil, da na prostoru AR-1 po doslej znanih podatkih ni nobenih jam, medtem ko jih je na prostoru T-8 kar sedem v loku 450 metrov. Tudi litološke in strukturalne značilnosti terena so opredeljene kot optimalne.

Iz vseh tehničnih podrobnosti, ki so vsebovane v dveh obsežnih in grafično

nazorno opremljenih poročilih profesorja Marvinina, izhaja, da še nedokončani projekt za italijanski oziroma tržaški sinhrotron potrebuje temeljito predelavo, če že ne celo popolnoma novo zasnovo. Ne gre namreč več za evropski sinhrotron, pač pa za polovico manjšega od tistega v Grenoblu, kar v bistvu pomeni, da bi bilo potrebno ponoviti geološke raziskave, potrebne za izbiro najprimernejše lokacije. Iz Marvininove računalniške obdelave razpoložljivih podatkov o različnih lokacijah pa vsekakor izhaja, da lokacija AR 1 znotraj Raziskovalnega območja ne predstavlja nobenih nepremagljivih ovir za uspešno izgradnjo in morebitno bodočo širitev tržaškega svetlobnega sinhrotrona. WWF bo študijo seveda poslala na vsa ustreznata mesta in si po svojih močeh prizadevala, da bodo odgovorni prisluhnili njenim ugotovitvam.

SK DEVIN JE DOBIL SVOJ SEDEŽ V CEROV LJAH

V ceroveljski osnovni šoli, poimenovani po Miroslavu Vilharju, ki je na žalost ostala brez otrok, je nastalo novo športno-kulturno žarišče, ki se bo strnilo z vaškim tkivom in vsaj delno nadomestilo vrzel. Ob prisotnosti odbornice za kulturo devinsko-nabrežinske občine prof. Marinke Terčon je bilo v soboto, 26.9., svečano odprtje sedeža Smučarskega kluba Devin. Pozdrave so posredovali Jurij Kufersin v imenu teritorialnega odbora Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, ki je izrazil priznanje delavnosti društva in občinski upravi, ki je pokazala velik posluš za športno problematiko v občini, ter predstavniki številnih društev; med temi naj omenimo društvo Sokol, Sci Club Settanta, Društvo Gramada, Planinsko društvo Trst, Smučarski klub Snežnik in Planinsko društvo iz Ilirske Bistrice. Še prej pa je goste pozdravil predsednik SK Devin Edi Bernhardt.

ŽUPAN ŠVAB SE JE V RIMU ZAVZEL ZA ZAŠČITO SLOVENSKE MANJŠINE

V Rimu je te dni bilo zasedanje Vsedržavnega združenja italijanskih občin, ki združuje vse javne upravitelje v državi. Prisoten je bil tudi notranji minister Fanfani. K besedi se je priglasil tudi dolinski župan Edvin Švab, ki se je, kot v prejšnjih letih, ponovno zavzel, da bi italijanski parlament sprejel zakon za pravično zaščito Slovencev v Italiji. Prisotne je spomnil, da žive vzdolž italijansko-jugoslovanske meje v tržaški, goriški in videmski pokrajini Slovenci, ki še vedno čakajo na izpolnitev ustavnih določil. Prav je, da se zavzamemo za ohranitev italijanske manjšine v Jugoslaviji, toda tudi Italija mora dati dober zgled ne samo v besedah, ampak tudi v dejanjih — je dejal govornik. Ob koncu je zaprosil predsednika Vsedržavnega združenja italijanskih občin Riccarda Triglio in prisotne upravitelje za solidarnost v tem boju ter se obrnil osebno na ministra Fanfania, ki mu je problem dobro znan. »Ne umiramo zaradi pomanjkanja tega težko pričakovane zakona — je dejal dolinski župan — vendar boli, kadar tvoja prisotnost ni priznana, ampak samo tolerirana. Za tiste, ki smo zavzeti za javno korist na domači in meddržavni ravni, pa postane ta bolečina prava muka«. Sklepne Švabove besede so upravitelji italijanskih občin sprejeli s toplim aplavzom.

PREDSTAVITEV NOVE ETNOGRAFSKE KNJIGE

V nedeljo, 4. oktobra, bodo ob 11. uri v Domu Jakoba Ukmarja v Škednju predstavili novo etnografsko knjigo. Gre za študijo škedenjskega duhovnika Dušana Jakomina, ki je napisal dvojezično knjigo o škedenjskih krušarčah. Knjiga ima 168 strani in je sad večletnega dela. O njeni vsebini bomo podrobneje pisali v eni naslednjih številkih.

—o—

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV v Trstu vabi na prvo letošnje srečanje, v ponedeljek, 5. oktobra, ko bo na obisku prof. Jože Velikonja iz Združenih držav. Začetek večera ob 20.30.

Sejem »Spazio 4« v Trstu

Na tržaškem velesejmu bo od 2. do 6. oktobra salon »Spazio 4«, ki je znatnega pomena ne samo v tržaškem, marveč tudi v vsedržavnem in mednarodnem okviru.

Program salona so predstavili zastopnika velesejma predsednik Marchio in glavni tajnik Tamaro ter za pokrajino, ki sodeluje pri pobudi, odbornik, prof. Harej in profesorica Campitelli, ki je organizatorica didaktične razstave.

Salon je razdeljen na štiri sektorje: znanstvene raziskave uporabnega značaja, informatika, videoart ter didaktika. Razstavljalcev je letos 107 ali 25 odstotkov več kot lani. Razstavni prostor meri 7 tisoč kvadratnih metrov ter je za 15 odstotkov večji kot v letu 1986. Na velesejmu vedno bolj prihaja do izraza sodelovanje med deželami Alpe-Adria, to je Italije, Jugoslavije, Avstrije in Zahodne Nemčije.

Marchio je spomnil na važen sporazum, katerega so sklenile znanstvene ustanove v Trstu. Na Tržaškem velesejmu bo dobila stalen prostor razstava »Znanstvena imaginarnost«, ki je zdaj na potovanju po Evropi. Najprej je bila v Parizu, nato v Milanu in trenutno je v Neaplju. Zaradi tega bodo letos v Trstu prikazali samo en del.

Časnikarji so vprašali dr. Tamara, kako je z njegovim predlogom za sodelovanje med velesejmoma v Trstu in Zagrebu glede prenosa modernih tehnologij, zlasti v zaostale dežele. Evropska gospodarska skupnost finančno podpira zaostale dežele Afrike in Azije za razstave na Tržaškem velesejmu.

Zagrebčani so na spomladanskem tržaškem velesejmu takoj sprejeli Tamarov predlog, a so eno uro pred tiskovno konferenco sporočili, da ne morejo držati obljube.

Profesor Harej se je zahvalil Tržaškemu velesejmu, ker je tudi tržaška pokrajina dobila prostor na velesejmu za svoj del razstav o umetnosti in tehnologiji. Pokrajina bo organizirala predvsem dve pobudi: videoart s sodelovanjem umetnikov iz raznih evropskih držav, zlasti iz Italije, Jugoslavije in Avstrije, ter elektronski koncert. Gre za video in kompjutersko umetnost. Na sejmišču bo važen didaktičen oddelek, v katerem se bodo lahko dijaki višjih srednjih šol udeležili predavanj o temah, ki bodo predstavljene na sejmišču. V času salona »Spazio 4« bo tudi zelo intenzivna kongresna dejavnost, v katere

dalje na 8. strani ■

Pred novo sezono SSG v Trstu

Slovensko stalno gledališče se sredi že kroničnih finančnih težav pripravlja na novo sezono, ki se bo pričela z Nušičevo komedijo »Sumljiva oseba« v režiji Dušana Jovanoviča. Ker tudi za letošnjo sezono ni na razpolago dovolj sredstev, je upravni svet gledališča podpisal pogodbe zgolj do 31. januarja prihodnjega leta v upanju, da se bo končno le premaknilo v Rimu z odobritvijo zakonskega ukrepa v korist naše osrednje kulturne ustanove. Toda upravni svet se mora prav v teh dneh soočiti tudi s problemom Kulturnega doma v Trstu, oziroma njegove prilagoditve protipožarnim predpisom. Po novi normativi je treba odstraniti vso leseno oblogo, zamenjati moquette v dvorani, kakor tudi stole. Potrebne so tudi nove negorljive zavese, namestitve posebnih protipožarnih vrat in še druge spremembe. Vsa ta dela so dokaj draga, tako da bo verjetno končna cena preseгла poldrugo milijardo lir. Z osebnim doprinosom članov izvršnega sveta in pripravljenosti gasilskega poveljstva, da se de-

la opravijo v večletnem razmahu, bodo obiskovalci našega gledališča že ob premieri lahko zapazili nekaj novosti. Gre predvsem za zidarska dela, ki so že dokončana, medtem ko bodo moquette in nove stole namestili novembra, ko bo mesec dni Kulturni dom zaprt, Slovensko stalno gledališče pa bo izkoristilo ta premor za gostovanje v Gorici in Sloveniji.

Letošnji repertoar predvideva vrsto gostovanj in tri lastne postavitev. Omenili smo že Nušičevo komedijo, s katero se bo pričela sezona, v nadaljevanju Cankarjevega dramskega cikla pa bomo lahko gledali »Kralja na Betajnovi« v režiji Marija Uršiča. Tretja lastna postavitve je komedija italijanskega sodobnega dramatika Brusatija, ki jo bo režiral Boris Kobal.

Seveda pa tudi tokrat naše gledališče ni pozabilo na mlado generacijo. Poleg obnove igrice »Ole Luk«, ki je v lanskem sezoni dosegla velik uspeh pri najmlajših, pripravlja režiser Marko Sosič predstavo o Gulliverjevih potovanjih.

Claudio Mutton - novi župan v Miljah

V Miljah so izvolili novi občinski odbor, ki ga vodi neodvisnež na listi Frausin Claudio Mutton. V odboru so pripadniki Liste Frausin in neodvisneži, vendar ne razpolaga z večino glasov, saj ima v občinskem svetu 15 svetovalcev od skupnih trideset. Odborniki so Luciano Tremul, ki je ob enem podžupan, Jurij Vodopivec, Giovanni Menegazzi in Aldo Russignan. Namestnika odbornikov sta Giorgio Millo in Livio Soldini.

Poleg petnajstih svetovalcev Liste Frau-

sin je v miljskem občinskem svetu še osem krščanskih demokratov, dva socialisti, dva socialna demokrata, ter po en predstavnik republikancev, Liste za Milje in misovcev. Miljski občinski svet mora še izglasovati proračun. O njem bo svet razpravljala na seji, ki bo prve dni oktobra. Dosedanji večletni župan je bil komunist Bordon, ki je bil junija izvoljen v rimsko poslansko zbornico, ker je prejel več preferenčnih glasov kot dolgoletni tržaški komunistični poslanec inž. Antonino Cuffaro.

UPRAVNO IN POLITIČNO DOGAJANJE V FURLANJI- JULIJSKI KRAJINI

V sredo, 30.9., je v Trstu zasedal deželni svet Furlanije-Juljske krajine in obravnaval dve ljudski peticiji, ki zadevata cestne probleme v pordenonski pokrajini. Svetovalci so nato ponovno obravnavali zakonsko besedilo, ki ga je deželni svet pred nedavnim že odobril, vendar ga je rimska vlada zavrnila. Gre za zakon o ukrepih za zagotovitev večje varnosti na Jadranskem morju. Na dnevnem redu se je bila tudi izvolitev dveh zastopnikov dežele v konzorcij, ki upravlja Področje za znanstvene raziskave pri Padričah.

Dne 28. 9. je bilo v Vidmu zasedanje tajnikov in voditeljev svetovalskih skupin šestih strank deželnega zaveznitva pod vodstvom predsednika deželnega odbora Biasuttija. Udeleženci so razpravljali o nekaterih zakonskih osnutkih, ki jih v tem času obravnava deželni svet. Gre predvsem za preustroj deželnih uradov in ustanov, za decentralizacijo deželnih pristojnosti, za zemljiške preustroje in nekatera druga besedila. Predsednik Biasutti in odbornik za finance Rinaldi sta izrazila zaskrbljenost zaradi snujočega se državnega finančnega zakona za leto 1988, ki znova krči razpoložljiva sredstva tudi za potrebe in pričakovanja Furlanije - Juljske krajine.

V Vidmu so zasedali tudi parlamentarci iz naše dežele, ki so z deželnim odbornikom Brancatijem razpravljali o spremembi določil o vojaških služnostih.

Deželni odbor je nakazal 1.700 milijonov lir Avtonomni ustanovi za ljudske hiše iz Vidma, da bo mogla dovršiti obnovitvena dela na potresnem področju.

Zveza komunistične mladine iz Trsta je protestirala proti zakonskemu osnutku deželnega odbora, ki bi vnesel pomembne spremembe v deželni zakon o spodbujanju kulture miru. Ta zakon je deželna zbornica zaradi vladne zavrnitve obravnavala že dvakrat, zato mladi komunisti protestirajo proti novim spreminjevalnim predlogom, ki bi po njihovem mnenju črtali sindikate kot možne koristnike prispevkov za mirovne pobude, poleg tega pa bi odvzeli deželni upravi kot taki vsako skrb in odgovornost za posege na tem področju in za uresničevanje nekaterih določil zakonskega besedila.

Devinsko-nabrežinski župan Bojan Brežigar je v tiskovnem poročilu odločno zavrnil kritike svetovalske skupine Komunistične partije glede delovanja občinskih svetovalskih komisij. O kritiki pravi, da je neosnovana in neopravičena. Pred vsako sejo občinskega sveta so sklicane komisije in tako je bilo tudi za sejo, ki bo 2. oktobra in ki bo posvečena parku pri izviri Timave, parku na Grmadi in navtičnemu pristanišču v Sseljanu.

Tabor »Kanalska dolina '86«

Konec prejšnjega meseca je iz tiskarne Grafica Goriziana v Gorici prišla knjiga, ki sta jo izdala Slovenski raziskovalni inštitut SLORI in Narodna in študijska knjižnica v Trstu z naslovom: »Tabor - Kanalska dolina '86«. Natis je omogočila bančna sekcija Slovenskega deželnega gospodarskega združenja, knjiga pa obsega 116 strani. Gre za objavo rezultatov dela, ki ga je lani opravil mladinski raziskovalni tabor. Ta je vodil raziskave v Kanalski dolini, in sicer na območju občin Trbiž ter Naborjet. Mladinski raziskovalni tabor so priredili Slovenski raziskovalni inštitut, Odsek za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici in Društvo slovenskih naravoslovcev in tehnikov Tone Penko iz Trsta. Eden glavnih pobudnikov je bil zgodovinar Milan Pahor iz Trsta, ki je tudi knjigi napisal uvod. Območje Kanalske doline je v narodnostnem smislu, piše Pahor, izredno občutljivo. Prav zaradi tega dejstva so bile priprave na Tabor daljše kot na prejšnjih. Najprej smo se sestali s slovenskimi sredinami, ki delujejo v Kanalski dolini, saj nismo hoteli začeti brez njihovega načelnega pristanka. V stik smo stopili z obema občinskima upravama na Trbižu in Naborjetu, saj ležijo vasi Ukve, Ovčja vas in Žabnice v navedenih občinah. Dva tedna se je skupina 50 ljudi, nadaljuje Milan Pahor, premikala po dolini ter nabirala gradivo v stiku z domačini. Povsod nas je bilo dosti, predvsem pa v Žabnicah, Ovčji vasi, Ukvah, na Ukljanski planini; malo manj pa v Lipalji vasi, v Lužnicah, na Višarjah, na Tr-

bižu, v Naborjetu. Povsod smo raziskovali s pomočjo domačinov, največ pa so pri našem raziskovalnem delu pripomogli Salvatore Venosi, Mario Garjup in člani Slovenskega kluba v Kanalski dolini.

V knjigi so objavljena poročila o delu, ki so ga opravile posamezne raziskovalne skupine. Gre za arheološko skupino, za etnološko skupino, za geografsko in sociološko, za jezikoslovno, naravoslovno in zgodovinsko skupino. V knjigi so objavljeni tudi krajši povzetki o opravljenem delu v italijanskem jeziku, za kar je poskrbel Aldo Rupel. Gre vsekakor za zanimivo in po vsebini tudi pomembno knjigo, mimo katere ne bo mogel, kdor se bo lotil proučevanja dejanskosti v Kanalski dolini, zlasti dejanskosti na območju sedanje trbiške in naborjetske občine. V knjigi so objavljeni tudi grafiki ter drugo gradivo ter zanimive slike, kar vse dokazuje, da je Mladinski tabor resno pristopil k delu. Če se ne motimo, gre za enega prvih tovrstnih poskusov, za kar je treba vsekakor dati priznanje prirediteljem in zlasti Slovenskemu raziskovalnemu inštitutu ter Narodni in študijski knjižnici v Trstu, ki sta se odločila za objavo vsega gradiva s Tabora »Kanalska dolina '86«. Priznanje pa je treba dati tudi že omenjeni bančni sekciji Slovenskega deželnega gospodarskega združenja, se pravi slovenskim denarnim zavodom v Italiji, ki so s svojo finančno podporo pokazali občutljivost za raziskovalne pobude po ozemlju, kjer prebiva slovensko prebivalstvo.

»NARODNI POSLANEC« V LAŠKEM

Gledališka amaterska skupina iz Štandreja bo uprizorila v nedeljo, 4. oktobra, ob 17. uri v Romjanu, komedijo »Narodni poslanec«.

»Manjšine - bogastvo Evrope«

V petek, 2. t.m., bodo v Ljubljani predstavili mednarodno televizijsko serijo »Manjšine - bogastvo Evrope«. Gre za deset dokumentarnih oddaj o manjšinah v Evropi. Vsaka izmed sodelujočih televizijskih hiš je predstavila manjšino, ki živi v kaki drugi, večinoma oddaljeni državi. Tako je ljubljanska televizija pripravila oddajo o Baskih, baskovska televizija pa o Italijanih v Jugoslaviji. Televizija Skopje je posnela oddajo o francosko govorečih Aostancih, televizija Novi Sad o Waležanih. Madžarska televizija predstavlja Albance iz južne Italije, sedež RAI iz Cosenze dokumentarec o Lužiških Srbih v Vzhodni Nemčiji, vzhodnonemška televizija pa o Laponcih na Švedskem. Televizija iz Walesa bo prikazala Turke iz Makedonije, katalonska televizija manjšine na Madžarskem, švedska televizija pa Rusine v Vojvodini.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE BALETNA ŠOLA

prične s poukom v ponedeljek, 5. oktobra. Vpisovanje in informacije na Upravi SSG, Ul. Petronio 4, tel. 734265, vsak delavnik od 10. do 14. ure. Zaradi sestave razredov prosimo, da z vpisom novih učencev pohitite!

Abonma 1987-88

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Branislav Nušič

SUMLJIVA OSEBA

komedija, SSG, režija Dušan Jovanovič

Bertolt Brecht

MALOMESČANSKA SVATBA

komedija, gostovanje Drame

SNG Ljubljana

Ivan Cankar

KRALJ NA BETAJNOVI

drama, SSG, režija Mario Uršič

Milan Jesih

PTIČI

glasbena komedija, gostovanje Mestnega gledališča ljubljanskega

Molière

ZGRABITE SGANARELA!

tri komedije, gostovanje SLG Celje

Franco Brusati

GALANTNI POGOVORI

igra v dveh dejanjih, SSG, režija Boris Kobal

Thornton Wilder

ZENITNA POSREDOVALKA

komedija, gostovanje Drame SNG Maribor

ABONMA V TRSTU

Dosedanji abonenti lahko obnovijo abonma do 3. oktobra od 9. do 14. ure, tudi po telefonu 734265. Vpisovanje novih abonentov od 5. oktobra od 10. do 14. in od 16.30 do 19.30, ob sobotah od 10. do 14. ure v Kulturnem domu, ul. Petronio 4.

ABONMA V GORICI

Vpisovanje abonentov od 1. do 19. oktobra vsak delavnik od 17.30 do 19. ure, ob sobotah od 10. do 12. ure v Kulturnem domu, ul. Brass 20, telefon 33288.

**ABONENTI IMAJO PRI PREDSTAVAH IZVEN
ABONMAJA 25% POPUSTA**

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Lev Detela

Nemška publikacija o neoavantgardistični literaturi na Slovenskem

Pri univerzitetni založbi Carinthia v Celovcu je nedavno izšla informativno zanimiva študija o povojnih slovenskih neoavantgardizmih. Avtor pričujoče razprave Denis Poniž je pesnik, dramatik in literarni teoretik v Ljubljani ter docent za literarno teorijo na pedagoški fakulteti univerze v Mariboru. Januarja 1986 je v okviru znanstvenega sodelovanja med univerzama v Celovcu in Ljubljani v koroškem glavnem mestu predaval o najnovejših obdobjih v slovenski literaturi in umetnosti, o takomenovanih literarnih umetniških neoavantgardah, ki so se uveljavile zlasti po letu 1965. Zdaj je rektorat celovške univerze kot 21. zvezek znanstvene zbirke »Celovška univerzitetna predavanja« pod naslovom »Die literarischen Neoavantgarden in Slowenien« (Literarne neoavantgarde v Sloveniji) objavil pričujoča Poniževa predavanja v nemškem prevodu Johanna Strutza.

Poniž je prvi slovenski avtor razvejane celovške znanstvene zbirke. Njegova v nemščini natisnjena razprava nudi dober vpogled v najnovejša dogajanja na slovenskem literarnem področju. Poniž, ki je literarnozgodovinsko in literarnoteoretsko primerno podkovan, si je pridobil veliko praktičnih izkušenj tudi kot avantgardistični slovenski literat. Bil je član eksperimentalne skupine 441 in literarnogledališke skupine Pupilija Ferkeverk, poleg tega pa se je uveljavljal v antologijah konkretne poezije. Konec sedemdesetih let je bil tajnik eksperimentalne gledališke skupine Pekarna.

V pričujoči nemški študiji razčlenjuje Poniž na utemeljen način enega izmed najbolj zanimivih povojnih slovenskih literarnih obdobj. Ob zgodnjih eksperimentalnih začetkov v pesniški zbirki Vena Tauferja »Svinčene zvezde« iz leta 1958 in v publikacijah skupine OMO preko temeljev slovenske avantgardistične umetnosti iz pod peres Francija Zagoričnika, Rudija Šeliga in Braca Rotarja pa vse do razvejanih eksperimen-

talnih literarnih programov, kot so jih uveljavili Tomaž Šalamun, Matjaž Hanžek, Marko Pogačnik in številni drugi pisci, utemelji Poniž na analitičen način razvoj in značaj slovenskih povojnih literarnih neoavantgard.

Pričujoča celovška publikacija je razdeljena na dva dela. V prvem delu so predstavljeni literarni eksperimenti, ki so jih avtorji uresniče-

vali predvsem v reviji »Problemi« in v ljubljanski »Studentski tribuni«, a tudi v nekaterih drugih revijah, zlasti pa v Zagoričnikovem eksperimentalnem projektu »Westeast«. Omenjene so najraznovrstnejše publikacije, ki so veliko krat razburile slovensko javnost, saj so bile pred vsem provokacije ustaljenih okusov in ideologij. Poniž nakazuje univerzalni značaj slovenske neoavantgarde, njeno povezanost s svetovnim literarnim in umetniškim dogajanjem, s podobnimi projekti v Združenih državah Amerike, v zahodni Evropi, a tudi v komunističnem svetu, na primer na Češkoslovaškem, Poljskem ali na Madžarskem.

V drugem delu poroča Poniž o razvoju slovenskega povojnega eksperimentalnega gledališča, kot je razviden predvsem iz iniciativ »Odra 57« in gledališča »Glej«. Avtor prikaže izredno bogato paleto skoraj dvajsetletnega novogledali

nadaljevanje na 7. strani ■

O zadnji, dvojni številki revije »Primorska srečanja«

Ze pred nekaj tedni je prišla v Trst zadnja, dvojna, avgustovska številka Primorskih srečanj, revije za družboslovje, gospodarstvo in kulturo, ki izhaja v Novi Gorici. Tudi iz zadnje številke je razvidno, kako si uredniški odbor prizadeva, da bi revija obravnavala širše območje in ne samo območje Primorske v Socialistični republiki Sloveniji. Več sestavkov namreč obravnava problematiko, ki pobliže zadeva Slovence v Italiji. Tako je prvi sestavek izpod peresa mladega goriškega profesorja Ivana Sirka. Ta je namreč napisal obširno poročilo o poteku pogovora za okroglo mizo, ki je bil 2. junija in se je tikal »novih perspektiv za slovensko nacionalno skupnost v Italiji med politično-institucionalno in civilno družbo«. Tako je namreč bilo napisano v sestavku, ki je vabil občinstvo v goriški Kulturni dom, kjer je skupina pripadnikov Slovenskega mladinskega rekreativnega kulturnega kluba in Kluba univerzitetnih študentov priredila 2. junija letos večer, na katerem so obravnavali »dileme« slovenskega volilca danes, kot je bilo napisano na vabilu. Ivan Sirk ob zaključku svojega sestavka takole pravi: Mlajša generacija je pokazala, da so ji narodne vrednote pri srcu in

da ni odmaknjena od političnega dogajanja, ampak da ga spremlja in ga tudi doživlja, čeprav ne v tradicionalnem smislu. Samo od sebe se ponuja vprašanje, ali smo Slovenci v Italiji zreli za enotno nastopanje? Bi nam bilo to koristno? Kako ta predlog sprejema politična družba, in kako bi ga sprejela civilna družba?

Zanimiv je tudi sestavek, ki ga je napisal Franc Kovačič in mu dal naslov »Glasovi o beneških Slovencih v italijanskem tisku«. Znani slovenski katoliški psiholog Anton Trstenjak je prispeval sestavek z naslovom »Človek v hoji za srečo«. V rubriki »Predstavljamo primorske strokovnjake« je tokrat govora o Marku Valiču, doktorju fizikalnih znanosti, ki se je rodil v Opatjem selu na Krasu, dovršil fakulteto za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani in nato bil na podiplomskem študiju v Kanadi, kjer je tudi doktoriral. Ko se je vrnil v domovino, se je zaposlil v Iskri, in sicer v Centru za elektrooptiko v Ljubljani. Pogovor z doktorjem Valičem, ki je star 45 let, je pripravil Lucijan Vuga. David Mahnič piše o gospodarskem delu Osimskih sporazumov in je že iz podnaslova razvidno, da zagovarja tezo, da je ta pravno-institucionalna osnova za obmejno gospodarsko sodelovanje ostala neizkoriščena, čeprav se nahajamo že v drugem desetletju po Osimskih sporazumih. Vtis imamo, da ta študija upošteva le pravne in gospodarske aspekte Osimskih sporazumov, oziroma njihovega gospodarskega dela, medtem ko zanemarja tiste aspekte, ki pa so za slovensko narodno skupnost v Italiji zelo pomembni. Pri tem mislimo predvsem na izgubo velike površine slovenske zemlje, ki bi jo Slovenci utrpeli, če bi se uresničila industrijska prosta cona vzdolž državne meje na tržaškem Krasu.

Med Zapiski najdemo med drugim sestavek Lojzke Bratuž, ki obravnava ameriške dnevnikarje Alojza Rebule, prispevek Pavleta Merkuja z naslovom »Od Škocjana do Kacina«, zapis Marka Vuka o strokovnem srečanju, ki ga je priredila goriška pokrajinska uprava o Lojzetu Bratužu, ter zapis Stanislava Renka, ki opozarja, da je letos poteklo 45 let, odkar je posebno fašistično sodišče izreklo v Rimu svojo najhujšo obsodbo na račun primorskih Slovencev. Na smrt je namreč obsodilo 15 ljudi. Devet smrtnih obsodb so takoj izvršili v Forte Bravetta pri Rimu.

Kot običajno je v tej številki Primorskih srečanj častno zastopano tudi leposlovje.

Zanimiv koncert Merkujevih skladb

Glasbeni popoldnevi, ki jih na Repentabru že nekaj let prireja skupina Gallus Consort iz Trsta in deželni sedež Rai, pod pokroviteljstvom tržaške pokrajine, so se letos začeli v nedeljo, 27. septembra.

Ceprav je bilo vreme že čisto jesensko, je prijetna notranost repentabske cerkve sprejela število občinstvo, ki je prišlo na koncert, posvečen skladbam za enega izvajalca, ki jih je napisal skladatelj Pavle Merku. Prireditelji so s tem tudi počastili Merkujevo 60-letnico.

Spored je bil kronološko zasnovan. Kot prvi je nastopil Jože Falout, ki je izvajal skladbo »Metamorfosi di un canto popolare« (1973) napisano za rog. Alessandro Bonelli pa je na angleški rog zaigral »Tre invenzioni« iz leta 1978. Skladbo »Pesem in ples« (1979) je na flavto igrala Erika Slama, Črtomir Šiškovič je na violino izvedel skladbo »Calmo espressivo« iz leta 1983, sledil je nastop Franca Feruglia. Na kontrabas je zaigral skladbo »Epistola a Franco Feruglio«,

ki je nastala leta 1985. Istega leta je bila napisana tudi skladba »Madrigale«, ki jo je na violončelo izvajal Miloš Mlejnik. Predzadnja na vrsti je bila »Dvanajsta ura« za sopran. Pela je Nika Vipotnik. Koncert je zaključil Črtomir Šiškovič, ki je na violo igral skladbo, ki je bila napisana leta 1986. Merku je temu delu dal naslov »Alba«.

Zamisel tega koncerta je bila nedvomno zanimiva, a tudi zelo zahtevna, saj solistično izvajanje zahteva veliko tehnično znanje in obvladanje instrumenta, a predvsem izredno glasbeno občutljivost in zrelost. Poslušalci so lahko nedvomno veliko odnesli. Skladbe so se namreč lepo dopolnjevale in vsebinsko zelo plastično podajale glasbeni svet in umetniško izpovedovanje njihovega avtorja, njegova zanimanja in osebnosti. Bile so skladbe z zahtevno vsebino, ki poslušalca vabijo k premišljanju. Temu zanimivemu koncertu pa so lahko sledili tudi poslušalci radia Trst, saj je radijska postaja oddajala koncert v živo.

Sodobno kmetijstvo

Povpraševanje po ajdi je vedno večje

Pridelovanje ajde se od Valvasorjevih časov do današnjih dni tehnološko ni spremenilo. Sele 1984 je bila potrjena prva domača sorta kot rezultat selekcije. Drugim poljščinam se je pridelek iz leta v leto večal, le pri ajdi je za Slovenijo 0,83 tone na ha v zadnjih petih letih enak.

Nekako romantično vedno večje povpraševanje po izdelkih iz ajde in želja, da bi se izognili uvozu, je vzrok vzpodbujanj večje pridelave te jajcem in mleku enakovredne beljakovinsko bogate poljščine.

Zaradi neugodnih vremenskih razmer pa ni dobrih proizvodnih rezultatov. S primerno agrotehniko lahko ublažimo škodljive vplive okolja na rast in razvoj.

Nekakovostna strniščna obdelava, premajhna ali prevelika količina semena, gostota in globina setve, neprimerno gnojenje, zapleveljena njiva in ob nepravem času opravljeno slabo spravilo so pogosti vzroki majhnega pridelka. Zgodi se, da zaradi nepravilne izbire njive ne pridelamo niti četrte pričakovane pridelka. Pri ajdi vse do žetve težko uganemo, kakšen bo pridelek.

Lep posevek da ob nenehni dolgotrajni suši le majhen pridelek. Po drugi strani pa rastline, ki so med brstenjem in v začetku cvetenja prenašale močno sušo, po obilnih padavinah lahko dajo dober pridelek. Prednost ajde je, da ima kratko rastno dobo — 70 do 90 dni. Ajda ne zapolni samo vrzeli med glavnimi poljščinami, ampak prepreči tudi zbitost tal, izsušenost, zaskorjenost in zapleveljenost žitnega strnišča ter celo izboljša rodovitnost. Posejemo del površin, ki so po žetvi pšenice prazne. Pomembno je, da dozori do jesenskih slani.

Strnišče preorjemo na globino 15-25 cm. Da ohranimo čimveč vlage, valjamo s kolutastim valjarjem. Z brano in predsetvenikom zadelamo rudninska gnojila.

Največ nevšečnosti lahko pozneje povzroči dušik, zato moramo vedeti kako smo gnojili prejšnji poljščini in poznati analizo tal. Po prejšnjem posevku v tleh ostane zelo različna količina glede na poljščino, čas gnojenja, količino in vrsto dušičnega gnojiva, predvsem pa padavin in temperatur, ki vplivajo na izpiranje in mineralizacijo organskih ostankov. Prevelika količina dušika povzroči bujno rast listov, stebel, podaljšuje cvetenje in rastline poležejo. Pri zgodnjem poleganju se ne polni zrnje, pridelek je manjši in slabše kakovosti, ker zrnje in slama plesnita. Tudi žetev polegih posevkov je težja in zamudnejša.

Večina njiv nima zadosti fosfora, ki je za dobro oploditev ajde zelo pomemben. Za ajdo izberemo gnojilo na primer 30 kg dušika, 30 kg fosfora in 70 kg kalija na hektar.

Ajdo posejemo z žitno sejalnico v vrste z medvrstno razdaljo 15 cm, v globino 4 do 6 cm. Gostoto posevka določamo s količino semena na enoto površine. Posamezne rastline dajo obilnejši pridelek, če posevek ni gost.

Najboljša je gostejša setev 280 rastlin na m² za sorto siva iznese to 80 kg na ha. Količino semena povečamo, če s setvijo kasnimo, če ima staro seme, zapleveljena tla, če je hladneje in v višjih legah. Gosto posejana ajda dobro zasenčuje tla in duši plevelce, toda na zapleveljenih njivah jim ne more kljubovati. Zato je potrebno mehnično in kemično zatirati plevel že v prejšnjem posevku. Ustreznega herbicida selektivnega za ajdo ni. Škodljivci in boleznice ne povzročajo večje škode, ali celo propad posevka.

Ko se razvijajo klični listi in se oblikujejo prvi pravi listi, se, če je sušno, pojavijo uši na spodnji strani listov in bolhači, ki luknjajo list.

Z. T.

NEMŠKA PUBLIKACIJA O NEOAVANTGARDISTIČNI LITERaturi NA SLOVENSLEM

■ nadaljevanje s 6. strani

škega slovenskega razvoja, ki je v mednarodnem svetu malo znan, čeprav je bistveno predrugačil podobo prej dokaj bolj tradicionalne slovenske dramatike. Nekateri najvidnejši slovenski povojni avtorji, med njimi Dominik Smole, Peter Božič, Marjan Rožanc, Vitomil Zupan, Dane Zajc, Gregor Strniša in Dušan Jovanovič, so uveljavili nove tipe gledališkega dela na meji med eksperimentom, absurdom, fantastičnostjo in družbeno kritičnostjo.

Publikacija »Literarne neoavantgarde v Sloveniji« se žal omejuje le na dogajanje v centralni Sloveniji in premalo upošteva sicer številčno skromne stilistične in vsebinske eksperimente predvsem mlajših avtorjev v slovenskem zamejstvu in zdomstvu. Kljub temu je v svoji leksikalni zgoščenosti važno informativno opozorilo na v tujem svetu zelo malo znano ali upoštevano obdobje slovenske umetniške ustvarjalnosti novih, povojnih generacij. Tudi Poniževa študija bo pripomogla, da bodo zlasti mednarodni slavi stični in drugi znanstveni krogi bolje spoznali najnovejši duhovni razvoj na Slovenskem, kar pa bo koristilo tudi tistim tujim publicistom in novinarjem, ki se stalno ukvarjajo z dogodki na Slovenskem in v Jugoslaviji, ne da bi jih vedno prav razumeli.

—o—

PRIZNANJE ARH. FRANJU KOSOVELU

■ nadaljevanje s 3. strani

Tržaška pokrajina bo v soboto, 3. t.m., v nekdanjih konjušnicah Miramarskega gradu podelila posebno priznanje arhitektu Franju Kosovelu za pomorsko arhitekturno ustvarjalnost v okviru Pulitzerjeve delavnice. Arhitekt Franjo Kosovel je s svojim delom bistveno pripomogel k uveljavitvi tržaške šole ladijske opreme. Med številnimi njegovimi dosežki je tudi oficirski kvadrat vojne ladje Vittorio Veneto, ki so jo ob izročitvi Sovjetski zvezi preimenovali v Kijev.

Jack London KRALJ ALKOHOL

35

Vse moje trde, pri brleči luči prebite noči, vse knjige, ki sem jih prečital, vsa modrost, ki sem jo nabral, vse se je razpršilo spričo opice in tigra v meni, ki sta prilezla iz prepada dednosti, po prapradedno borbena in surova, prepolna strastne moči in želje, da bi po živinsko prekosila živino v človeku.

In ko je bila prireditelj končana, sem še vedno stal na nogah in sem hodil pokonci brez opotekanja — kar se o nekaterih mojih gostiteljih ni moglo reči. Posebno se spominjam enega, ki je stal na vogalu ulice in so ga zalivale solze od togote, ko je opozarjal na mojo treznost. Niti sanjalo se mu ni o železnem, od dolge vaje privajenem prijemu, s katerim sem v svojih vrtoglavih možganih obdržal zavest, obvladal svoje mišice in slabosti, ohranil svoj glas gladek in voljan, misli pa logične in

dosledne. Da, in pri vsem tem sem se sam pri sebi režal. Pri tem popivanju me niso bili deli v žakelj. In zaradi tega junaškega dejanja sem bil ponosen sam nase. Primaruha, še vedno sem ponosen, tako čudno je človek ustvarjen.

Ampak drugo jutro nisem napisal svojih tisoč besed. Bil sem bolan, zastrupljen. Ta dan je bil silno reven. Popoldne sem moral imeti javen govor. Imel sem ga in prepričan sem, da je bil prav tako slab kakor sem bil jaz. Nekateri mojih gostiteljev so zasedli prve vrste, da bi videli na meni kake posledice prejšnje noči. Ne vem, kakšne znake so opazili, pač pa sem jaz opazil na njih znake in sem bil potolažen, ko sem videl, da so bili prav tako bolni kot sem bil jaz.

Nikdar več, sem prisegel. In nikdar več me niso zvalili v podobno popivanje. Kar

se tega tiče, lahko povem, da je bilo to sploh moje poslednje popivanje. O, od takrat sem še zmerom pil, ampak bolj po pameti, bolj previdno in nikoli tekmovaje. Na tak način postane vaje pivec pivec iz navade.

Nisem pa bil še pravi, da bi se prijel kralja Alkohola za podpazduho. Čim starejši sem postajal, čim večji je bil moj uspeh, čim več denarja sem zaslužil, čim širše je bilo moje svetovno obzorje, tem očitneje je kralj Alkohol posegal v moje življenje. A še vedno nisva bila ožje znana, ampak sva si samo pomežikovala. Pil sem zaradi družabnosti, kadar pa sem bil sam, nisem pil. Včasih sem postal nekoliko dobre volje, toda take dobre volje sem imel za pohlevno plačilo, ki sem ga plačal za družabnost.

Da pokažem, kako nezrel sem bil za kralja Alkohola, povem, da mi tisti čas, ko sem se pogrezal v blato obupa, niti v sanjah ni prišlo na misel, da bi se bil obrnil do kralja Alkohola za pomoč. Imel sem življenjske križe in srčne križe, ki jih tukaj ne pripovedujem nikjer. Toda Zdru-

NOVA CERKVICICA V CEROVLJAH

V petek, 25. septembra, je goriški nadškof Bommarco blagoslovil temeljni kamen nove cerkvice v Cerovljah. Slovesnosti se je udeležila precejšnja množica, saj je bil dogodek gotovo zgodovinskega pomena za Cerovce, ki so si že več desetletij želeli, da bi v vasi imeli kak bogoslužni prostor. Med prvo svetovno vojno je bila namreč porušena kapelica sv. Miklavža. Po uvodnih pozdravnih besedah domačega župnika dr. Markuže in predstavnika domačih vernikov je goriški nadškof kratko spregovoril v slovenščini in nato blagoslovil temeljni kamen. Devinski župnik Ivan Kretič je prebral listino, ki so jo vzdali v temeljni kamen, nakar je ob koncu slovesnosti spregovoril tudi župan Bojan Brezigar, ki je izrazil zadovoljstvo ob gradnji kapelice ter obenem zagotovil pomoč in podporo občine. Med slovesnostjo je pel cerkveni zbor iz Mavhinj ob sodelovanju nekaterih članov zbora Fantje izpod Grmade.

SEJEM SPAZIO 4

■ nadaljevanje s 4. strani

okviru bodo obravnavali razne probleme znantsvenih raziskav in moderne tehnologije.

Problematika Salona 4 — poudarjajo organizatorji — ni več samo stvar znanosti in industrije, marveč z raznimi video-instrumenti že stvar domačega življenja.

Italija je lani izvozila aparatov omenjenih strok za 3.713 milijard lir. To pomeni padec za 6,4 odstotka v primeri s prejšnjim letom. Uvozila je instrumentov za 4.800 milijard v primeri s 5.077 milijardami prejšnjega leta.

Velesjem bo odprt od 9. do 13. ter od 15. do 20. ure ob delavnikih ter ob sobotah in nedeljah od 9. do 20. ure. Za šolarje bo urnik od 9. do 13. ure.

Vstopnice stanejo 3.500 lir, znižane 2.500 lir ter za šolarje 1.000 lir.

Tržaški oktet na turneji v ZDA in Kanadi

Po prodornih uspehih v minuli sezoni po Italiji in Jugoslaviji se Tržaški oktet v prihodnjih dneh odpravlja na svojo prvo izvenevropsko turnejo v Združene države Amerike in Kanado, še prej pa v petek, 2. oktobra, v Grčijo, kjer bo 3. in 4. oktobra sodeloval na mednarodnem zborovskem festivalu v Larisi.

Na turneji po ZDA, kjer se bo zadrževal od 8. do 18. oktobra, bo Tržaški oktet gost Slovensko-ameriškega primorskega kluba iz Clevelanda po prijaznem zavzemanju prof. Zore Tavčar-Rebula. Med tem časom bo Tržaški oktet imel od 9. do 13. oktobra vrsto celovečernih koncertov v Clevelandu in okolici, nato pa od 14. do 19. oktobra v Chicagu, Milwaukeeju, Lemontu in drugje.

Od 19. do 26. oktobra se bo Oktetova turneja nadaljevala v Kanadi v mestih Toronto in Hamilton. Gostitelj Oktetovega gostovanja v Kanadi je Primorski klub »Simon Gregorčič«. Med kanadsko turnejo bo Tržaški oktet nastopil s celovečernim koncertom v Torontu tudi v okviru prireditve »Italy on stage« (Italija na odru) v organizaciji Centra za predstave italijanskega zunanega ministrstva v sodelovanju z ministrstvom za turizem in prireditve ter ministrstva za kulturne dobrine in okolje, z udeležbo nekaterih italijanskih dežel, med katerimi dežele Furlanije-Juljske krajine, in italijanskih konzularnih in kulturnih predstavništva v New Yorku, Ottawi in Torontu.

Tržaški oktet spremljajo na turneji umetniški vodji Janko Ban in Mirko Slosar ter častni član in stalni spremljevalec Jože Koren.

Povabilo Tržaškemu oktetu, edini umetniški skupini iz naše dežele, predstavlja za naš ansambel veliko priznanje, saj bodo v okviru »Italy on stage« sodelovali najuglednejši italijanski operni, dramski, filmski, baletni in drugi ansambli ter posamezni umetniki.

Tržaški oktet se podaja na pot svest si naloge, ki jo prevzema: kakovostno predstavljati slovensko pevsko kulturo med našimi rojaki v ZDA

in Kanadi in vzpostaviti z njimi stike v duhu vseslovenske vzajemnosti, obenem pa posredovati italijanskim izseljencem v Kanadi svoj repertoar slovenskih, italijanskih in pesmi drugih narodov v plemeniti težnji biti posrednik obbeh vrednot petja, ki zbližuje, prijatelji in kulturno bogati ljudi različnih kultur in jezikov v duhu medsebojnega spoštovanja.

—o—

SLIKARJU MUŠIČU JE GORICA PODELILA ČASTNO MEŠČANSTVO

Po visokih priznanjih v Franciji in v Benetkah, ki so mu bile posvetile posebno antološko razstavo v muzeju Correr na trgu Svetega Marka, je rodno mesto Gorica podelilo slikarju Zoranu Mušiču častno meščanstvo. Svečanost podelitve častnega meščanstva je bila v torek, 29. t.m., v dvorani goriškega občinskega sveta. Spregovoril je župan Scarano. Ob tej priložnosti so v Attemsovem muzeju pripravili manjšo pregledno razstavo Mušičevih mojstrov, ki ponazarjajo umetnikove ustvarjalne cikluse od dalmatinskih motivov s konjički do oblin, izžgane zemlje, kamnitih pokrajin, dachauskega ciklusa »Nismo poslednji«, Giudicche in katedral. V dvorani je razstavljenih enajst del. Pregledna razstava na čast Mušiča bo na ogled do 11. oktobra.

Zoran Mušič je dopisni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, odlikovan z najvišjim francoskim priznanjem za kulturno ustvarjalnost. Njegova dela so razstavljena v najpomembnejših svetovnih likovnih galerijah. Prejel je najvišja likovna priznanja, med katerimi naj omenimo le številne nagrade na beneških bienalih, Prix de Paris, Jakopičevo nagrado in veliko častno premijo na mednarodnem grafičnem bienalu v Ljubljani.

ženi z njimi so bili duševni križi, ki resnično spadajo semkaj.

Kar sem izkusil, ni bilo nič nenavadnega. Pečal sem se preveč s pozitivno znanostjo in živel preveč pozitivno življenje. V svoji mladostni gorečnosti pa sem bil napravil tisti stari pogrešek, da sem preveč brezobzirno zasledoval resnico. Strgal sem kopreno z nje in kar sem videl, je bilo zame prestrašno, da bi mogel vzdržati. Na kratko povedano, izgubil sem vso svojo lepo vero precej v vse razen v človeštvo, človeštvo pa, ki sem ohranil vero vanj, je bilo prav zares človeško.

Ta dolga bolezen pesimizma je predobro znana nam vsem, da bi podrobno govoril o nji. Zadostuje naj, da povem, da je bila pri meni zelo huda. Hladnokrvno kakor kak grški modrijan sem mislil na samomor. Žal mi je bilo samo zaradi tistih, ki so bili preveč neposredno odvisni od mene glede živeža in strehe, da bi zapustil življenje.

One stvari, za katere sem se boril in žgal ponoči luč, so me razočarale. Uspeh — zaničeval sem ga. Priznanje — to je bil mrtev pepel. Družba, moški in ženske, nad drhaljo morske obale in srednjega kastele — prebledel sem spričo njene brezsrčne duševne povprečnosti. Ženska ljubezen

— kakor vse ostalo. Denar — spati sem mogel ob istem času samo v eni postelji, in kakšno vrednost je imel dohodek za sto jedilnic na dan, ko pa sem mogel jesti samo v eni?

Iz tega se lahko vidi, kako hudo sem bil bolan. Bil sem rojen borec. Stvari, za katere sem se boril, so se izkazale, da niso vredne borbe.

Po svoji dolgi boleznini sem pil še nadalje ob posebnih priložnostih. Pil sem, kadar so drugi pili, s katerimi sem bil v družbi. Neopazno pa je moja potreba po alkoholu dobila določno obliko in začela naraščati. Pa to ni bila telesna potreba. Boksal sem se, plaval, jadral, jezdil, živel prezdruvo življenje na prostem ter srečno in častno prestal preiskave zavarovalnih zdravnikov. Po svojem izvoru je bila ta potreba po alkoholu, ako sedaj gledam nazaj, duševna potreba, potreba živcev, potreba po razvedritvi. Kako naj to pojasnim?

Bilo je nekako takole. Fiziološko, s stališča ust in želodca, mi je bil alkohol zoprni kakor vedno. Imel ni nič boljšega okusa kot pivo takrat, ko mi je bilo pet let, ali grenko vino takrat, ko sem štel sedem let. Kadar sem bil sam in sem pisal ali študiral, nisem čutil nobene potrebe po njem.

Toda — postajal sem star ali moder ali oboje, ali pa starikav, kakor kdo hoče. Kadar sem bil v družbi, sem imel vedno manj veselja in manj zanimanja do tega, kar se je govorilo in delalo. Nekoč dobre šale in burke se mi niso zdele več dosti vredne; mučno mi je bilo poslušati neslanosti in neumnosti žensk ter samovšečno in domišljavo besedičenje napol zrelih možicev. To je kazen, ki jo človek plača za pretirano prebiranje knjig, ali pa zato, ker je sam bedak. V mojem primeru je brez pomena, kakšna je bila moja čemernost. Čemernost sama je bila dejstvo. In jaz sem bil v stanju tega dejstva. Meni je ginilo življenje in svetloba in radost občevanja z ljudmi.

(Dalje)

**Beri - širi - podpiraj
"NOVI LIST"**

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart. Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151